

Andrzej Małkiewicz

7 lipca 2022

W centrum Azji

Oslabienie Rosji, wynikające z niepowodzeń w wojnie przeciw Ukrainie, powoduje, że zaczynają uwalniać się od jej wpływów kraje Azji Środkowej i leżące na południe od Kaukazu. Prezydent Kazachstanu Kasym-Żomart Tokajew (Қасым-Жомарт Тоқаев, Qasym-Jomart Toqayev) 17 czerwca oświadczył, że jego kraj nie uznaje Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej, tak samo jak Osetii Południowej czy Abchazji, nazwał je terytoriami quasi-państwowymi.

Kazachstan dysponuje dużymi zasobami różnorodnych kopalin, w tym ropy naftowej. Zachodnie sankcje wobec Rosji dawały mu szansę na powiększenie eksportu. Ale problemem był brak dostępu do morza. Kazachska ropa wysyłana była przez terminal w Noworosyjsku nad Morzem Czarnym. Rosja zablokowała tę drogę, w odpowiedzi Kazachstan ogłosił 20 czerwca, że zatrzyma 1700 wagonów z rosyjskim węglem, które znajdują się na jego terytorium. Państwo to ma na zapleczu Chiny, wiele wskazuje na ożywione kontakty między obu krajami.

To daje pole manewru, ale Kazachstan jednocześnie próbuje też zbliżenia z Unią Europejską. W listopadzie 2021 r. Tokajew był w Brukseli a na początku marca 2022 r., czyli już po rozpoczęciu wojny, wysłał do stolicy Unii swych przedstawicieli, którzy zapewniali o pragnieniu dalszego wzmacniania współpracy.

4 lipca Tokajew rozmawiał telefonicznie z przewodniczącym Rady Europejskiej Charlsem Michele. Jak podano w oficjalnym komunikacie „podkreślił znaczenie wspólnych wysiłków na rzecz złagodzenia trwających globalnych napięć i rozpoczęcia poufego dialogu na temat najbardziej palących kwestii. Wezwał również Unię Europejską do współpracy przy opracowywaniu alternatywnych korytarzy transkontynentalnych, w tym Transkaspjskiego Międzynarodowego Szlaku Transportowego”, będącego fragmentem „Nowego Jedwabnego Szlaku”, łączącego Chiny i Europę (*Phone conversation with President of the European Council Charles Michel*, <https://www.akorda.kz/en/phone-conversation-with-president-of-the-european-council-charles-michel-464718> - dostęp 7 lipca 2022 r.).

A 5 lipca Tokajew spotkał się ze swym ministrem obrony, omówili działania podejmowane dla dalszej poprawy zdolności obronnych kraju (*Президент Қорғаныс министрі Руслан Жақсылықовты қабылдады*, <https://www.akorda.kz/kz/prezident-korganys-ministri-ruslan-zhaksylykovty-kabyldady-565423> - dostęp 7 lipca 2022 r.). Jakości armii nie podnosi się poprzez spotkania prezydenta z ministrem. Natomiast upublicznianie tego typu informacji stanowi ostrzeżenie dla ewentualnych wrogów: „nie lekceważymy sił zbrojnych, są gotowe do obrony kraju!” Łatwo domyślić się do kogo jest ono skierowane. Jako ciekawostkę można zasygnalizować, że informację na ten temat umieszczono na stronach internetowych prezydenta w języku kazachskim i

rosyjskim, a nie ma jej po angielsku (korzystałem z tłumaczenia z kazachskiego przez Google).

Szanse na uwolnienie spod kurateli Kremla wykorzystują też inne kraje. W czerwcu 2022 r. w Uzbekistanie poinformowano, że do eksploatacji niedawno odkrytego wielkiego złoża ropy naftowej wysokiej jakości zaangażowano kanadyjską firmę McDaniel (badania geologiczne, dobór technologii, strategia rozwoju i studium wykonalności), oraz amerykańską Byis Manufacturing (technologia oczyszczania odwiertów cyklu parowego, wytwarzanie pary przemysłowej). O rosyjskich inwestorach nie poinformowano...